

Előterjesztés

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat
Képviselő-testülete számára

Előterjesztő: Pikó András polgármester, dr. Erőss Gábor alpolgármester, Hermann György képviselő

A képviselő-testületi ülés időpontja: 2021. július 22.

..... sz. napirend

Tárgy: Javaslat Józsefvárosi Múzeum működésével kapcsolatos koncepció elfogadására

A napirendet **nyilvános** ülésen kell tárgyalni, a határozat elfogadásához **egyszerű** többség szükséges.

ELŐKÉSZÍTŐ SZERVEZETI EGYSÉG: HUMÁNSZOLGÁLTATÁSI ÜGYOSZTÁLY, HUMÁNKAPCSOLATI IRODA

KÉSZÍTETTE: RÓKUSFALVY-BODOR GERGELY

PÉNZÜGYI FEDEZETET NEM IGÉNYEL/ IGAZOLÁS: *monde kiva*

JOGI KONTROLL: *A*

BETERJESZTÉSRE ALKALMAS:

[Signature]
DR. VÖRÖS SZILVIA
ALJEGYZŐ

Költségvetési és Pénzügyi Bizottság véleményezi	-
Kulturális, Civil, Oktatási, Sport és Esélyegyenlőségi Bizottság véleményezi	X
Szociális, Egészségügyi és Lakásügyi Bizottság véleményezi	-
Tulajdonosi, Vagyongazdálkodási és Közterület-hasznosítási Bizottság véleményezi	-
Városüzemeltetési Bizottság véleményezi	-
Kerületfejlesztési, Környezet- és Klímavédelmi Bizottság véleményezi	-

Határozati javaslat:

A Kulturális, Civil, Oktatási, Nemzetiségi, Sport és Esélyegyenlőségi Bizottság javasolja a Képviselő-testület részére az előterjesztés megtárgyalását.

Tisztelt Képviselő-testület!

I. Tényállás és a döntés tartalmának részletes ismertetése

A koronavírus gazdasági hatásai súlyosan érintették mind a kerület lakóit, vállalkozásait, mind az Önkormányzat pénzügyi helyzetét. A Józsefváros gazdálkodására mért súlyos csapás következménye, hogy több költségvetést csökkentő intézkedésről is döntenünk kellett. Ilyen feltételek mellett és költségvetési gondok között a Józsefvárosi Galéria fenntartása ebben az évben nem volt megoldható. Ahogy a koncepció a bevezetésében leszögezi: „A József körút 70. alatti épület már 1893-as megépítése óta kulturális funkciót tölt be, előbb moziként, utóbb pedig, különböző intézményi keretek

ÉRKEZETT

2021 JÚL 14.

16:00
[Signature]

[Signature]

között és néven, képzőművészeti kiállítótérként. Legutóbb 2013-ban újította fel a Józsefvárosi Önkormányzat a teret; ezután Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont elnevezéssel, egy akkor új koncepció szerint kezdte azt üzemeltetni. Az utóbbi években Szabó Erzsébet vezetésével a Galéria iránya világos és egyértelmű volt, így sikerrel tudta a tereket emberekkel és kulturális eseményekkel megtölteni. A Galéria elsősorban az idősebb generáció, valamint a családok számára nyújtott rendszeres alkalmat a találkozásra, kulturális eseményeken való részvételre. Szabó Erzsébet által valóra váltott magas színvonalú koncepció ugyanakkor nyugdíjazása, valamint a Kormányzati elvonások okán nem volt fenntartható 2022-től.”

Az előterjesztés 1. számú mellékletét képező koncepció a Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont utódintézményeként létrejövő közösségi szemléletű Józsefvárosi Múzeum működésére tesz javaslatot. Az önkormányzat közművelődési feladatairól szóló 81/2011. (XII.22.) önkormányzati rendelet 4. § (1) bekezdés és az 1. számú melléklete alapján az önkormányzat közművelődési feladatait a Józsefvárosi Közösségeiért Nonprofit Zrt. látja el, ezért a létrejövő Józsefvárosi Múzeum – a Józsefvárosi Galériához hasonlóan – annak szervezeti keretén belül, annak Közművelődési Divíziójának keretében alakulna meg 2022-től.

A Józsefvárosi Múzeum néven létrejövő intézmény fenntartója, a Józsefvárosi Közösségeiért Nonprofit Zrt. kezdetben közérdekű muzeális kiállítóhely, majd a 1997. évi CXL. törvény (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről) által meghatározott szükséges feltételek teljesítését követően, területi múzeum szakmai besorolás iránti kérelmet nyújt be a szakmai felügyeletet ellátó Emberi Erőforrások Minisztériumához.

A koncepció elfogadását követően a Józsefvárosi Múzeum létrehozása érdekében egyeztetéseket kell folytatnia múzeumi szakma képviselőivel, valamint az érintett kerületi intézményekkel.

A Józsefvárosi Múzeum működési kereteiről, üzleti tervéről, valamint a működéséhez szükséges anyagi fedezetről a Képviselő-testület 2021. szeptemberi ülésére javasolok előterjesztést tenni.

Fentiek alapján javaslom a Józsefvárosi Múzeum működésével kapcsolatos koncepció elfogadását.

II. A betérjesztés indoka

A Józsefvárosi Múzeum létrehozását megalapozó koncepció elfogadása érdekében szükséges, hogy a Képviselő-testület 2021. július 22-i ülésén tárgyalja az előterjesztést.

III. A döntés célja, pénzügyi hatása

A döntés célja a Józsefvárosi Múzeummal kapcsolatos koncepció elfogadása.

A döntés pénzügyi fedezetet nem igényel.

IV. Jogszabályi környezet

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek eltérő alkalmazásáról szóló 307/2021. (VI. 5.) Korm. rendelet 1-2. §-ai értelmében a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésétől eltérően a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi, megyei közgyűlés, illetve ezek bizottsága feladat- és hatáskörét 2021. június 15. napjától maga gyakorolja.

A Möt. 23. § (5) bekezdés 13. pontja alapján a kerületi önkormányzat feladata különösen a helyi közművelődési tevékenység támogatása.

Vk 2.

A Mötv. 46. § (1) bekezdése és az SZMSZ 13. § (2) bekezdése alapján az előterjesztést nyilvános ülésen kell tárgyalni. A határozat elfogadásához az SZMSZ 30. § (1) bekezdése alapján egyszerű többség szükséges.

Fenti rendelkezések alapján javaslom az előterjesztés elfogadását.

Határozati javaslat

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének .../2021. (VII. 22.) számú határozata

a Józsefvárosi Múzeum működésével kapcsolatos koncepció elfogadásáról

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

- 1.) elfogadja az előterjesztés mellékletét képező „Koncepció a Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont utódintézményeként, a Józsefvárosi Közösségeiért Nonprofit Zrt. Közművelődési Divíziójának keretében létrejövő, közösségi szemléletű Józsefvárosi Múzeum működésére” vonatkozó koncepciót.
- 2.) felkéri a polgármestert, hogy az előterjesztés mellékletét képező Józsefvárosi Múzeum néven létrejövő muzeális intézménykoncepciójával kapcsolatban folytasson egyeztetéseket a múzeumi szakma képviselőivel és érintett kerületi intézményekkel.
- 3.) felkéri a polgármestert, hogy az egyeztetések alapján készítsen és terjesszen elő javaslatot a szükséges anyagi források megjelölése és biztosítása érdekében.

Felelős: polgármester

Határidő: 2. pont tekintetében: 2021. augusztus 30.,

3. pont tekintetében: a képviselő-testület 2021. szeptemberi ülése

A döntés végrehajtását végző szervezeti egység: Humánszolgáltatási Ügyosztály Humánkapcsolati Iroda

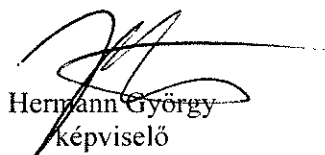
Budapest, 2021. július 14.

Pikó András
polgármester

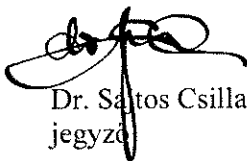

dr. Erőss Gábor
alpolgármester

Hermann György
képviselő

Törvényességi ellenőrzés:

Dr. Sántos Csilla
jegyző

Vh 3.

Józsefvárosi Múzeum

Koncepció a Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont utódintézményeként, a Józsefvárosi Községi Nonprofit Zrt. Közművelődési Divíziójának keretében létrejövő, közösségi szemléletű Józsefvárosi Múzeum működésére

ELŐTERJESZTÉS

a 2021. július. 22-i Képviselőtestületi ülésre

Dr. Erőss Gábor, alpolgármester

H. +
VH

1. Bevezetés

A József körút 70. alatti épület már 1893-as megépítése óta kulturális funkciót tölt be, előbb moziként, utóbb pedig, különböző intézményi keretek között és néven, képzőművészeti kiállítótérként. Legutóbb 2013-ban újíttotta fel a Józsefvárosi Önkormányzat a teret; ezután Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont elnevezéssel, egy akkor új koncepció szerint kezdte azt üzemeltetni. Az utóbbi években Szabó Erzsébet vezetésével a Galéria iránya világos és egyértelmű volt, így sikerrel tudta a tereket emberekkel és kulturális eseményekkel megtölteni. A Galéria elsősorban az idősebb generáció, valamint a családok számára nyújtott rendszeres alkalmat a találkozásra, kulturális eseményeken való részvételre. Szabó Erzsébet által valóra váltott magas színvonalú koncepció ugyanakkor nyugdíjazása, valamint a Kormányzati elvonások okán nem volt fenntartható 2022-től.

Ezeknek megfelelően érdemes az intézmény profilját, misszióját és célcsoportjait újragondolni, figyelembe véve Józsefváros folyamatosan változó demográfiai összetételét, valamint a fenntartó, a korábbiaktól merőben eltérő, hosszútávú kulturális és közösségi stratégiáját.

A 81/2011. (XII.22.) önkormányzati rendelete, illetve az azt módosító 31/2016. (XII.01.) a Józsefvárosi Községeiért Nonprofit Zrt-t nevesíti mint az Önkormányzat által működtetett közművelődési feladatokat ellátó nonprofit gazdasági társaságot. A rendelet 1. sz. melléklete a Józsefvárosi Galériát (1085 Budapest, József krt. 70.) és Józsefvárosi Zászlógyűjteményt (1085 Budapest, József krt. 68.) specifikálja mint telephelyeket, melyeken keresztül a Józsefvárosi Önkormányzat a Kulturális törvényben¹ meghatározott kötelező közművelődési alapszolgáltatásokat teljesíti. Ezek teljesítését az Önkormányzatnak ezen intézmények bezárását követően is biztosítani kell, melyhez a szűken értelmezett muzeális megközelítést helyett a közművelődési profil erőteljes és széleskörű beépítésére van szükség.

Ezen szakmai anyag a Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont helyébe lépő – az eddigi Józsefvárosi Galéria és a Zászlómúzeum helyiségeiben működő – *muzeális intézmény* kereteire kínál víziót, illetve tesz szakmai javaslatot.

Miért van szükség egy józsefvárosi múzeumra?

A múzeumokat hagyományosan olyan intézményként képzeljük el, amit a tudományos-kutatómunka, a tárgyközpontú gyűjtemény megőrzése és gyarapítása, valamint az évekig, gyakran évtizedekig változatlanul álló statikus kiállítások jellemzik. Az utóbbi évtizedek, különösen az 1980-90-es években dominánssá vált „új muzeológia” ugyanakkor alapvető változást hozott a múzeumok és múzeumi szakemberek szemléletében, társadalmi feladataiban és működésében, így azok küldetésük

---

¹ A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény

2
5.
Vt

középpontjába ma már elsősorban a helyi közösségek szempontjait, az élménypedagógiát, a játékoságot, a közösségszervezést, valamint a hátrányos helyzetű, marginális csoportok integrálását helyezték.

Ennek megfelelően a *Józsefvárosi Múzeum*nak egy szolgáltató szemléletű, közösségi, családbarát és társadalmilag érzékeny múzeumnak kell lennie, mely folyamatosan reflektál a kerületben tanuló diákok és pedagógusok igényeire. A *Józsefvárosi Múzeum* stratégiai célja, hogy a kerületben élőkben erősítse a helyi identitást, a lokális öntudatot, valamint specifikusan célzott és fejlesztett programjai és szolgáltatásai által közösséget fejlesszen a kerület különböző, anyagi vagy egyéb hátrányos helyzete miatt marginális csoportjai között.

2. Küldetésnyilatkozat

A *Józsefvárosi Múzeum* egy közösségi szemléletű múzeum, mely Józsefváros kultúráját, történeteit és emlékezetét nem csak gyűjti, megőrzi, és bemutatja, hanem a helyi közösséggel együtt alakítja is. A Múzeum kiemelt figyelmet fordít a személyes és kisközösségi emlékezetre, a marginalizált csoportok bevonására, és olyan józsefvárosi értékek feldolgozására és átadására mint a szolidaritás, a függetlenség és a környezeti fenntarthatóság.

3. Célcsoportok

Az új intézmény elsődleges közönsége a józsefvárosi lakosok köre: minden józsefvárosi, korra, nemre, társadalmi-háttérre való tekintet nélkül. A kerületben élők különböző demográfiai csoportjait a kiállítási program célzott programok és szolgáltatások fejlesztésével kívánja megszólítani. Kiemelt figyelmet fordít a Múzeum azon közösségekre, melyek kulturális alapellátása és múzeumi reprezentációja nem megoldott kerületi és/vagy városi szinten, így a testi és szellemi, valamint a szociális hátránnyal élők, a kerületi roma kisebbség, valamint a nyugdíjasok. Ezen két halmazon túl a Múzeum figyelmet fordít még két, szűkebb csoportra: a Budapestre egyre nagyobb számban látogató turistákra, végül pedig a szűkebb múzeumi szakmai közvéleményre.

4. Programfejlesztés

A Múzeum programjai egy-egy előre meghatározott tematika köré épülnek, melyek a Múzeum időszaki kiállítását az azt megelőző kutatást és az ahhoz kapcsolódó gyűjteményezést, valamint programját és múzeumpedagógiai foglalkozásait érintik. Lehetőség szerint érdemes specifikus merchandise-t fejleszteni, ugyanakkor ez az adott projekt tervezett célcsoportjának és elérésének függvényében alakul. Kiemelten fontos a muzeális intézmény kiállítási programja a kerület történeti és kulturális örökségét annak jelenével és kortárs problémáival együtt, azzal összekapcsolva dolgozza fel. Ennek megfelelően elengedhetetlen, hogy minden téma feldolgozásánál az érintett csoportokat érdemben bevonja a program fejlesztési fázisában. A Múzeum nem lehet egy, a közösségen kívüli entitás, azzal állandóan és intenzíven kell együtt dolgoznia, ugyanakkor nem válhat a politikai aktivizmus színtere sem. Ez a közösségi múzeumi működés egyik legnagyobb és legizgalmasabb szakmai kihívása.

8
Vt 6.

5. Gyűjtemény

A múzeum gyűjteményének kialakítása egyszerre kihívás (a mérsékelt pénzügyi források okán), és lehetőség, hiszen az intézmény profilja és missziója szerint az alapoktól, a helyi közösség aktív bevonásával lehet azt felépíteni. Nemzetközi múzeumi gyakorlat helytörténeti múzeumok esetében, hogy az adott projekteket, időszaki kiállításokat használják fel a gyűjtemények építésére. Például az Amsterdam Museum egyik legégetőbb problémája jelenleg, hogy nincs tárgyi emlékek a gyűjteményükben a különböző társadalmilag marginális csoportok kultúrájából. Ezt pótolandó elsősorban történeteket gyűjtenek, a személyes tárgyak és interjúk, emlékek által pótolják a hiányzó történeti dokumentumokat, tárgyi emlékeket.

5.1 Digitalizált gyűjtemény: Egy új gyűjtemény felépítése során a beszerzések és leltározások mellett azok digitalizálása alapvető fontosságú, hiszen azokra az intézmény kommunikációja, online megjelenései, valamint digitális oktatási segédanyagai épülnek fel.

5.2. Oral history: A Józsefvárosi Múzeum alapvetően történetalapú muzeális intézmény lesz, így a közösség tagjainak a feldolgozandó témák szerinti interjúztatása lehetőséget jelent a tárgyi emlékek helyettesítésére. Fontos szempont ebben az értékmentés is, hiszen az a korosztály, akik a II. világháborút, a Rákosi-diktatúrát vagy éppen az 1956-os forradalmat átélték, egyre kisebb számmal tudják átadni emlékeiket. A Múzeumnak mindenképpen támaszkodnia kell ebben a tekintetben más, már meglévő gyűjtemények, archívumok és kutatások munkájára, akár hosszútávú letét, akár más konstrukció által.

5.3. Projektalapú gyűjteményfejlesztés: A Múzeum gyűjteményének fejlesztése rendkívül forrásigényű tevékenység, melynek pénzügyi feltételeinek előteremtése kizárólag hosszú távú feladatként teljesíthető. Éppen ezért érdemes az időszaki kiállításokhoz, projektekhez kapcsolni a gyűjtemény gyarapítását. Ez praktikus, elszámolási és szakmai szempontból is fenntarthatóbb megoldás, mint az egyszer, nagyszabású beszerzés.

A Józsefvárosi Múzeum gyűjteményének kialakítása egy hosszú távú folyamat lesz, melynek egy előre meghatározott, legalább 10 éves *Gyűjteményezési Stratégia* szerint kell haladnia. A gyűjteményi raktár, illetve annak az állományvédelmi előírások szerinti kialakítása a múzeum koncepciója és a területi múzeumi besorolás okán is követelmény, ugyanakkor érdemes a különböző tárgyalakó elemek szerint prioritásokat felállítani, és elsősorban a fotó negatív (fekete-fehér, színes), az olajfestmények és a papírokat részesíteni előnyben az EMMI releváns pályázatának elnyeréséig.

6. Kutatás, tudományos munka

A hagyományos múzeumi feladatok közé tartozik a gyűjteményhez kapcsolódó kutatói és tudományos munka. Ennek különösen nagy jelentősége van egy új múzeum esetében, fontos ugyanakkor ennek

4
Vh 7.

módszertanát úgy alakítani, hogy az intézményi erőforrásokat ne foglalja le teljes egészében. Ezért is érdemes a kerületben működő felsőoktatási intézmények és helytörténeti körök, továbbá a Magyar Nemzeti Múzeum, a Budapesti Történeti Múzeum, valamint a Néprajzi Múzeum szakembereivel való együttműködés.

Fontos, hogy a Múzeumhoz minél több tudományos publikáció kötődjön, így a múzeumi kurátorok ebben az esetben szerkesztőként lépnek fel, generálják ezen, elsősorban digitális, másodsorban nyomtatott publikációk létrejöttét a kiállítási tematikához kapcsolódóan és elhelyezik a Múzeumot az ország (és fokozatosan: a világ) kulturális térképén.

7. Könyvtár és adattár

A hagyományos muzeális szolgáltatások közé tartozik a tudományos szakemberek számára is elérhető a könyvtár és adattár biztosítása. Tekintettel arra, hogy a területi múzeumi szakmai besorolás feltétele ennek kialakítása, így érdemes a helyi lokálpatrióta közösségekkel, valamint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár VIII. kerületi fiókintézményével való megállapodás kezdeményezése. Egy ilyen együttműködés alapja egy hosszú távú letét lenne, melynek keretében a múzeum megőrzi, a programfejlesztésének megfelelően kategorizálja és elérhetővé teszi ezen anyagokat, egészen addig, amíg saját igényei szerint kialakított adattárat (mely nagyban építhet az említett hosszútávú letét egy részére) ki nem alakítja.

8. Oktatás, pedagógia, múzeumandragógia

A kerületben működő köznevelési és felsőoktatási intézményekkel való folyamatos és intenzív együttműködésnek kell a múzeum oktatási programját meghatározni. A múzeumpedagógia egyszerre egy társadalmilag kiemelten hasznos múzeumi szolgáltatás, mely alkalmas a köznevelési igények kielégítésére és kiegészítésére, valamint állandó és kiszámítható bevétel generálására. Ennek okán fontos, hogy múzeumpedagógus/közművelődési szakember státuszban alkalmazásán túl külsős, megbízási szerződéssel alkalmazott múzeumpedagógusokat is alkalmazzunk, különösen a múzeumpedagógiai foglalkozások tekintetében legsűrűbb május, június, valamint október és november hónapokban. A köznevelésben tanulók fókuszba helyezése egyszerre fontos olyan értékek átadása okán is mint a lokális identitás, a fenntarthatóság, valamint a közösségre nevelés.

A múzeumpedagógia szerepe különösen azon, alulteljesítő diákok számára kiemelt jelentőségű, akik kulturális tőkéje alacsonyabb kortársaiknál, plusz motivációt és támogatást igényelnek a köznevelési kereteken túl. Józsefváros adottsága az ilyen diákok szignifikáns aránya, így indokolt, hogy a Józsefváros Múzeum működésében a módszertanilag magas színvonalú múzeumpedagógiának kiemelt szerepe legyen.

8.1 Múzeumpedagógiai foglalkoztató: A múzeum számára kiemelten fontos, hogy egy, a múzeumpedagógiai foglalkozások megtartására alkalmas teret alakítsunk ki. Ez a helyiség alkalmassá teszi az intézményt arra, hogy a foglalkozások profitot termeljenek, és szakmailag is alkalmasak legyen a helyi iskolások tantermi óráinak kiegészítésére.

5
Vt 8.

8.2 Oktatási anyagok, digitális segédanyagok: A koronavírus okozta járványügyi helyzet nyilvánvalóvá tette a digitális, online is elérhető, kompetenciafejlesztésre, ismeretátadásra és szórakozásra egyaránt alkalmas múzeumi tartalmak fejlesztésének fontosságát. Az ilyen segédanyagok a pedagógusok, diákok és szülők számára is hozzáférhetőek lennének, akár tantermi, akár otthoni használat alkalmával.

8.3 Testi és szellemi fogyatékkal élők: A múzeumpedagógiai korszerű módszertana alkalmas arra, hogy a múzeum tartalmi és szolgáltatásai a szellemi és testi fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek számára is hozzáférhetőek legyenek. Érdekes a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum – e tekintetben szakmailag kiemelkedő – szakembereivel hosszú távú együttműködési megállapodás kötése.

8.4 Szociális hátránnyal élők: Kerületünkben kiemelten fontos, hogy azon gyermekek és felnőttek számára, akik szociális hátránnyal élnek, köztük munkanélküliek, lakhatási és mélyszegénységben élők számára a Múzeum kiállításai és múzeumpedagógiai foglalkozásainak specifikus ajánlatai legyenek. A Múzeum minden józsefvárosi, és a Múzeum küldetése, hogy elősegítse ezen emberek társadalmi és kulturális mobilitását. Jó gyakorlattal rendelkezik ezen a téren jelenleg a Petőfi Irodalmi Múzeum (Ki vagyok én? Én mondom meg!), a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Bőröndmúzeum).

8.5 Tematikus séták: Józsefváros rendkívül sok lehetőséget biztosít tematikus séták fejlesztésére és megtartására. Ezen séták célcsoportja ráadásul nem kizárólag a kerületi, sokkal inkább a budapesti, fizetőképes felnőttek lehetnek, így ezen múzeumi szolgáltatás, hasonlóan a múzeumpedagógiához, oktatási és bevételnövelő potenciállal is bír.

8.6 Interaktivitás: Ahogy Nagyné dr. Batári Zsuzsanna, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum tudományos és ismeretátadási igazgatója írja: „Ma már minden múzeumi szakember számára egyértelmű az interaktív elemek használatának fontossága. A játékkal szorosan összefonódó interaktivitás egyaránt teremt lehetőséget az élményszerű felfedezésre különböző generációk számára. Az információ megszerzésében való aktív részvétel az egyik legfontosabb kritérium, ami egyébként lassítja, átalakítja a múzeumban a látogatói mozgást, és a múzeumban töltött idő növekedéséhez járul hozzá.” Az interaktivitás ugyanakkor csak egy eszköz, az érdemi bevonása a gyermekeknek ennél átfogóbban, gyakran már a programfejlesztés fázisában meg kell, hogy történjen.

8.7 Iskolai közösségi szolgálat: A középiskolai diákok számára kötelező IKSZ hasznosítása a múzeum által mindenképpen lehetőség a diákok hosszútávú bevonása, valamint a múzeum oktatási tevékenységének ezirányban való bővítése szempontjából is. Az IKSZ-es diákokra ugyanakkor, az önkéntesek kevésbé is mint humán erőforrása, hanem mint a múzeumban tanulóokra kell gondolni. Ennek megfelelő múzeumi módszertana kidolgozásra került (Joó Emese: Múzeumi iránytű 20. – MIKSZ), melyet adaptálni kívánunk az intézményben.

9. Önkéntesség

6
Vh^{9.}

Az önkéntességre nagy hangsúlyt kell helyeznie a Múzeumnak, elsősorban azért, mert közösséget és társadalmi bázist építhet a lelkes és elkötelezett helyiek aktív részvétele által, és csak másodsorban a plusz humánerőforrás kapacitás miatt. Az önkéntesek bevonása és különösen megtartása folyamatos motivációt, speciális továbbképzéseket és rendszeres közösségi eseményeket, alkalmakat kíván meg, ezért annak bővítése nagyban függ az intézmény anyagi lehetőségeitől.

10. Család- és gyermekbarát szolgáltatások

A Múzeum az EMMI megrendelésére, a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ által kifejlesztett Családbarát Múzeum kritériumrendszer szerint építi fel ilyen jellegű szolgáltatásait, ennek megfelelően készülne fel az intézmény azonos című országos díj megszerzésére. Ennek pénzügyi és marketing szempontból is pozitív hozadéka lehetnek.

A családok számára (is) tervezett szolgáltatások:

- Családoknak kifejlesztett programok (folyamatos igényfelmérés alapján)
- Családokat célzó kommunikáció (minimum 20%-ban őket célozzuk)
- A múzeumi boltban családok számára hasznosítható termékek (pl. társasjáték)
- Pelenkázó / baba-mama szoba (ennek kialakítása középtávú feladat)
- Komplex akadálymentesítés

11. Működési engedély – muzeális szakmai besorolás

A hivatalos muzeális működési engedély és az ezáltal megszerezhető szakmai besorolás elnyerése az EMMI Múzeumi Főosztálytól mind pénzügyi, mind szakmai okok miatt kiemelten fontos az új muzeális intézmény számára. A következő klasszifikációs szintek relevánsak az intézmény számára: közérdekű muzeális kiállítóhely (ennek a feltételei eddig is adottak voltak, azonban a Galéria ezt nem kezdeményezte), közérdekű muzeális gyűjtemény, területi múzeum.

A Múzeum számára a legegyszerűbb út a közérdekű muzeális kiállítóhely besorolásra való jelentkezés, majd miután a személyi és infrastrukturális feltételek adottak, úgy annak területi múzeumi besorolásra való váltása. Ugyanakkor a területi múzeumi klasszifikáció is elérhető, sőt a fenntartó részéről elvárható a tervezett fejlesztések és humán erőforrás bevonását követően az alapítás második évtől. Jelenleg a budapesti, hasonló muzeális intézmények közül a Tomory Lajos Múzeum, valamint az Óbudai Múzeum rendelkezik a területi múzeumi besorolással, a Józsefvárosi Múzeum középtávú intézményi ambíciója ennél nem lehet alacsonyabb.

12. Forrásbevonás

A JKN részeként működő Józsefvárosi Galériának korábban 57 millió forint az éves költségvetése, mely a kerület méretéhez, és különösen pénzügyi lehetőségeihez mérten magas. Ezt a nagyvonalú fenntartói támogatást ugyanakkor nem egészítette ki a Galéria egyéb, külsős forrásokkal, melyen már rövidtávon fontos változtatni. A Józsefvárosi Galériának eddig nem volt muzeális szakmai besorolása, ami miatt több

7

VK 10.

költségvetési forrástól esett az intézmény (a közérdekű muzeális kiállítóhely klasszifikációra lett volna jogosult).

13.1 Pályázati bevételi lehetőségek

Nemzeti Kulturális Alap: Az NKA esetében elsősorban három kollégium nyilvános pályázatai lesznek elérhetőek a Múzeum számára: a Örökségvédelem Kollégiuma, a Közgyűjtemények Kollégiuma és a Képzőművészeti Kollégium. Az NKA bíráló bizottságai jellemzően a már „bejártott” intézményeket díjazták, így érdemes felkészülni arra, hogy csak a második, esetlegesen harmadik évtől számíthat a Múzeum ezen forrásokból megbízható, de relatíve alacsony mértékű program támogatásra.

Kubinyi Ágoston Program: Az EMMI által lebonyolított programban harmadik éve, a látogatószámot pontosan mérő, önkormányzati fenntartású muzeális intézmények vehetnek részt, ezért is érdemes a szakmai besorolást minél korábban, akár a legalacsonyabb szinten megszerezni.

EMMI pályázata a járásszékhely múzeumok szakmai támogatására: Az évente kiírásra kerülő pályázaton a maximális elnyerhető összeg mindössze 4 millió forint, ugyanakkor az állományvédelemre, gyűjtemény és raktárfejlesztésre költhető támogatás pontosan az olyan új múzeumok számára jelent kiváló lehetőséget mint a Józsefvárosi Múzeum.

EMMI által felügyelt sztenderd európai uniós pályázatok (VEKOP): Az EFOP 3.3.2 pályázatai a Közép-Magyarország régió számára nem elérhetőek, azok VEKOP megfelelője ugyanakkor jóval kisebb összegben kerül meghirdetésre. A következő európai uniós pályázati időszakban ez a pályázati forrás mégis az egyik legfontosabb lehetősége lehet az új múzeumnak a következő években.

Visegrádi Alap: A visegrádi országok hasonló múzeumaival több, a múzeum és a kerület szempontjából releváns témán keresztül is érdemes projektet kezdeményezni.

OTKA: Tekintettel arra, hogy az első három évben a Múzeum működésének középpontjában elsősorban a múzeumi szolgáltatások fejlesztése lesz, kiemelten fontos, hogy olyan tudományosan kiemelkedő fiatal kutatóknak adjunk lehetőséget az OTKA-pályázat elnyerésével, akik 4 éven keresztül tudják a kerület történetét tudományos igényességgel kutatni, feldolgozni, és eredményeiket publikálni. Az OTKA maximális összege 48 millió forint 48 hónapos megvalósítási időszakkal, egy új muzeális intézménynek érdemes más, már tudományos háttérrel rendelkező, a kerületben működő felsőoktatási intézménnyel, így az ELTE BTK, PPKE BTK vagy az Óbudai Egyetemmel együttműködve jelentkezni erre a forrásra.

Interreg Szlovákia-Magyarország: Hiba lenne kihagyni a komoly szlovák kulturális örökséggel rendelkező Józsefváros számára az Interreg adta lehetőséget. A szlovákiai kulturális intézményekkel való együttműködés jelenthet közös képzéseket, kiállításcsereket, tanulmányi utakat fiatal józsefvárosi kulturális és gazdasági ambíciójú hallgatóknak stb. A pályázat elsősorban a nyugat-szlovákiai térséggel való együttműködésre ad lehetőséget, így a pozsonyi, nyitrai és nagyszombati kerületek kulturális intézményeivel dolgozhatunk együtt.

8
M.
Vh

Kreatív Európa - Kultúra alprogram: Az új Múzeumnak már működése legelején el kell kezdenie terveznie a nemzetközi partnereivel egy Kreatív Európa program megvalósítását, ugyanis egy ilyen projekt elnyerése három évre biztosítaná a működési költségek jelentős részét, valamint tenne lehetővé olyan hosszú távú fejlesztéseket, amelyekre bár a kerületnek önerőből nem lenne lehetősége. Tekintettel arra, hogy a Kreatív Európa önköltsége önmagában is megterhelő egy ekkora költségvetéssel rendelkező intézmény számára, szükséges már az első években kialakítani azokat a finanszírozási „lábakat”, amelyek ezeket a pénzügyi sorokat biztosítani tudják a pályázat elnyerése esetén.

13.2 Merchandise

A kerület sokszínűségét jól tükrözi, hogy itt megfér egymás mellett az egyszerre patinás és újonnan kanonizált Józsefváros-identitás a vagány, laza nyócker-identitással, és ezek mindenféle elegyével. A Múzeumnak szerepet kell vállalni ennek a sokszínű identitásnak az ápolásában, aminek a mérsékelt pénzügyi haszonnal, ám annál nagyobb marketing értékkel bíró merchandise termékcsalád kialakítása is része kell, hogy legyen. A termékek fejlesztése és gyártása a helyi kisvállalkozók és művészek számára is munkalehetőséget teremthet, és relatíve alacsony bevételt, de állandó láthatóságot biztosít az intézmény és a kerület számára. A jelenleg könyvesbolt által hasznosított teret így érdemes egy múzeumi bolt számára kialakítani, mely közösségi térként és a kerületi értékeket és termékeket árusító egységként is működik.

13.3 Együttműködés külföldi kulturális intézetekkel

Józsefváros egyik legnagyobb erőforrása, hogy számos nemzetiség nem csak múltját, de jelenét tekintve is szorosan kötődik kerülethez. Tekintettel arra, hogy a múzeum programfejlesztése során is igyekeznek ezen csoportokat, illetve történetüket, emlékeiket integrálni a kerület szociális és kulturális életébe, érdemes az ezen közösségekhez köthető kulturális intézeteket is bevonni ezen projektek finanszírozásába és kommunikációjába. Elsősorban a következő intézetekkel (valamint a kerületben működő egyéb kulturális Intézettel) érdemes az együttműködést hosszú távon kialakítani:

- Goethe Institut Budapest
- Izraeli Kulturális Intézet
- Szlovák Intézet
- Lengyel Intézet
- Olasz Intézet

13.4 Múzeumpedagógia mint szolgáltatás

Az egyik legprofitábilisabb múzeumi szolgáltatások egyike a múzeumpedagógia, ami egyben a Múzeumi legfontosabb oktatási tevékenysége is. A múzeumpedagógia fejlődése az utóbbi évtizedekben a gyermekek szórakoztatása helyett elsősorban a komplex kompetencia-fejlesztésére helyezte a hangsúlyt, és a tantermi foglalkozások elterjedése lehetővé tette azt is, hogy a pedagógusoknak ne kelljen a gyakran

kihívást jelentő utazást megoldaniuk. Kiemelten fontos, különösen a járványügyi helyzet okán ideiglenesen bevezetett digitális oktatás tapasztalatait is figyelembe véve, hogy a digitalizált gyűjteményből köznevelési célú tartalmakat fejlesszen a múzeum, melyek a pedagógusok, diákok és szülők számára élményszerű és a köznevelési kontextusban is hasznosítható segítséget nyújtsanak.

13.6 Raktári kapacitások kiadása

A múzeumi gyűjtemény részénél már taglalt állományvédelmi sztenderdeknek megfelelő raktárhelyiség kialakítása mindenképpen szükséges lesz a Múzeum megalapítását megelőzően, ennek kapacitásai pedig előreláthatólag nem lesznek teljességgel kihasználva, tekintettel a gyűjteményezés kezdetlegességére.

Éppen ezért érdemes építeni a kerületbe egyre nagyobb számban megjelenő forprofit művészeti galériák azon igényére, hogy műtárgyaikat múzeumi körülmények között raktározhassák. Jelenleg a kerületben három kereskedelmi művészeti galéria működik, ugyanakkor ez a szám várhatóan nőni fog, továbbá már jelentékenyebb a szomszédos V. és VII. kerületekben. Ennek megfelelően érdemes ezen várható szabad kapacitást múzeumi szolgáltatásként hasznosítani.

13. Monitoring

Rendkívül fontos, hogy az intézmény konszolidációját követően egy fenntartható és átfogói látogatói elégedettséget is mérő, minőségmenedzsment rendszert vezessen be a Múzeum. Ennek használatára példát és múzeumspecifikus módszertant egyelőre csak néhány, jellemzően országos múzeum (különösen a Szabadtéri Néprajzi Múzeum és Magyar Nemzeti Múzeum) esetében találunk, de ezek adaptálása kísérleteket látunk a 18. kerületi helytörténeti profilú Tomory Lajos Múzeum esetében is. Amennyiben a Józsefvárosi Múzeum ambícióinak megfelelően szeretne fejlődni, egy ilyen rendszer fenntartása elengedhetetlen.